

18.9.2024 18. helluntain jälkeisen viikon keskiviikko

Päivän epistola

”Miehet, rakastakaa vaimoanne niin kuin Kristuskin rakasti seurakuntaa ja antoi henkensä sen puolesta pyhittääkseen sen. Hän pesi sen puhtaaksi vedellä ja sanalla voidakseen asettaa sen eteensä kirkkaana, pyhänä ja moitteettomana, vailla tahraa, ryppyä tai virhettä. Samoin aviomiehenkin velvollisuus on rakastaa vaimoaan niin kuin omaa ruumistaan. Joka rakastaa vaimoaan, rakastaa itseään. Eihän kukaan vihaa omaa ruumistaan, vaan jokainen ravitsee ja vaalii sitä. Juuri niin hoitaa Kristuskin seurakuntaansa, omaa ruumistaan, jonka jäseniä me olemme. ”Siksi mies jättää isänsä ja äitinsä ja liittyy vaimoonsa, niin että nämä kaksi tulevat yhdeksi lihaksi.” Tämä on suuri salaisuus; minä tarkoitan Kristusta ja seurakuntaa. Mutta se koskee myös kaikkia teitä: jokaisen tulee rakastaa vaimoaan niin kuin itseään, ja vaimon tulee kunnioittaa miestään.” (Ef. 5: 25 – 33)

Tämän päivän teksti on suoraa jatkoa eiliselle tekstille niin, että eilisen kaksi viimeistä jaetta ovat tämän päiväisen tekstin kaksi ensimmäistä jaetta.

Eilissä tekstissä todettiin, että mies on vaimon pää. Tässä kirjoittaja mukailee vallitsevan yhteiskunnan käsitystä perhekunnan suhteista. Tämänpäiväisessä tekstissä asetetaan ehto. Miehen tulee rakastaa vaimoaan, samalla tavoin kuin Kristuskin rakasti seurakuntaa, siis tarvittaessa aina kuolemaan asti.

Kristus esitetään seurakunnan sulhasena (vrt. Mark. 19 – 29), Hän pesee kirkkonsa, morsiamensa, kastevedessä. ”Sanallaan” voi viitata kasteen kaavaan tai sen teksteihin. Näin seurakunta voi olla Kristuksen edessä ”kirkkaana, pyhänä ja moitteettomana, vailla tahraa, ryppyä tai virhettä”. Pyhä tarkoittaa tässä yhteydessä oikeaa toimintaa, elämäntapaa. Miehen tehtävä on Kristuksen tavoin huolehtia vaimonsa sielusta, että se pelastuisi. Miehen on siis oltava vaimon hyveiden lähde. Hänen tulee olla esimerkki vaimolleen kristillisestä elämästä ja tarvittaessa ohjata häntä.

Aviomiehen velvollisuus on rakastaa vaimoaan. Mies ja nainen nähdään yhtenä kokonaisuutena. Jos mies rakastaa vaimoaan, niin hän rakastaa samalla itseään. Vaimosta huolehtiminen on samalla huolehtimista omasta itsestä. Ajatuksen taustalla, että mies ja nainen ovat yksi kokonaisuus, on kaksi asiaa. Ensinnäkin, mieskin syntyy naisesta. Toiseksi: ”Siksi mies jättää isänsä ja äitinsä ja liittyy vaimoonsa, niin että nämä kaksi tulevat yhdeksi lihaksi” on lainaus Vanhasta testamentista (1. Moos. 2: 24). Tämä teksti ilmaisee, että sukupuolisuhteen yhtenä merkityksenä on kasvaa toinen toisensa

yhteyteen. Näin heistä tulee yksi liha, joka voi myös synnyttää yhden lihan, siis lapsen.

Samanaikaisesti Paavali käsittelee seurakuntaa ja Kristusta. Hän toteaa, että Kristus hoitaa seurakuntaansa. Seurakunta on Kristuksen ruumis ja me olemme siinä jäseninä. Tähän jäsenyyteen meidät liitettiin kasteessa. Meillä on siis myös suhde Kristuksen kanssa.

”Tämä on suuri salaisuus; minä tarkoitan Kristusta ja seurakuntaa.” Salaisuus ei löydy kirjoituksista vaan tästä päivästä tai tulevasta ajasta. Avioparin suhteen mallina on Kristuksen ja seurakunnan välinen suhde. Kyse on mysteeristä (=salaisuudesta), siis sakramentista. Avioliitto on sakramentti, jossa vaikuttaa Jumalan armovoima, jos me annamme sen vaikuttaa.

Paavali kehottaa aviomiestä rakastamaan vaimoaan. Vaimon kohdalla kehoitetaan miehen kunnioittamiseen. Molempien osapuolten tulee toimia, jotta saavutetaan ykseys. Tämä ei saa olla vaimon alistamista miehen alaisuuteen, vaan kasvamista yhdessä toimimiseen. Miehen rakkaus on tarvittaessa uhrautumista vaimonsa (perheensä) puolesta. Tuota rakkautta naisen tulee kunnioittaa. Vastaavasti naisen tulee rakastaa miestänsä.

Päivän evankeliumi

”Jeesus lähti Jordanilta Pyhää Henkeä täynnä . Hengen johdattamana hän kulki autiomaassa neljäkymmentä päivää, ja Paholainen kiusasi häntä. Hän ei syönyt noina päivinä mitään, ja kun tämä aika oli kulunut, hänen tuli nälkä. Silloin Paholainen sanoi hänelle: ”Jos kerran olet Jumalan Poika, niin käske tämän kiven muuttua leiväksi.” Jeesus vastasi: ”On kirjoitettu: ”Ei ihminen elä ainoastaan leivästä.” Paholainen vei Jeeuksen korkealle paikalle , näytti hänelle yhdessä hetkessä kaikki maailman valtakunnat ja sanoi: ”Kaiken tämän, koko maailman ja sen loiston minä annan sinun valtaasi, sillä se on annettu minun haltuuni ja minä voin antaa sen kenelle tahdon. Jos kumarrat minua, tämä kaikki on sinun.” Jeesus vastasi: ”On kirjoitettu: ”Herraa, Jumalaasi, sinun tulee kunnioittaa ja ainoastaan häntä palvella.” Paholainen vei Jeesuksen Jerusalemiin, asetti hänet temppelimuurin harjalle ja sanoi: ”Jos kerran olet Jumalan Poika, niin heittäydy alas. Onhan kirjoitettu: ”Hän antaa enkeleilleen käskyn varjella sinua. He kantavat sinua käsillään, ettet loukkaa jalkaasi kiveen.” Jeesus vastasi: ”On myös sanottu: ”Älä kiusaa Herraa, Jumalaasi.” Kiusattuaan näin Jeesusta kaikin tavoin Paholainen jätti hänet joksikin aikaa rauhaan. Täynnä Hengen voimaa Jeesus palasi Galileaan, ja hänestä puhuttiin kohta kaikkialla. Hän opetti synagogissa, ja kaikki ylistivät häntä.” (Luuk. 4: 1 - 15)

Sama teksti löytyy Matteukselta (Matt. 4: 1 – 11) ja hyvin lyhyenä Markukselta (Mark. 1: 12 – 13). Tekstimme ensimmäisen jakeen kommentit löytyvät eilisen evankeliumin lopusta.

”Neljäkymmentä päivää” toistuu useita kertoja Raamatussa. Se tarkoittaa tarpeeksi pitkää aikaa (kts. Joona 3: 4). Luukas ei yhdistä Jeesuksen kiusauksia ja israelilaisten erämaavaellusta. Matteus sen näyttää tekevän (vertaa toisiinsa Matt. 4: 2 ja 2. Moos. 34: 28). Luukkaalla Jeesus ei ole uusi Mooses eikä uusi Israel.

Luukkaan ja Matteuksen evankeliumeissa on myös ero siinä, kuka tai mikä Paholainen on. Matteus yhdistää hänet Saatanaan (Matt. 4: 10), Luukas pitää häntä enemmän varhaisen juutalaisen esikuvan mukaan syyttäjänä (vrt Job 1 - 2), eikä yhdistä häntä Saatanaan. Jeesuksen kohtaloa Poikana ja Palvelijana haastetaan jokapäiväisen ihmisen olemassaolon haasteissa.

Jeesuksen paasto ei ole ”rangaistus”. Kyseessä on Hänen valmistautuminen tehtäväänsä. Se osoittaa Hänen olevan täynnä Henkeä. Se osoittaa, että myös kasteen jälkeen paholainen toimii. Näin Jeesus valmistaa meitä myös kohtaamaan paholaisen. Tämän paaston avulla Jeesus kykeni vastustamaan paholaista.

Paholainen kutsuu Häntä Jumalan Pojaksi. Teksti viittaa Jeesuksen kasteeseen (Luuk. 3: 22) ja Aadamiin, Jumalan poikaan (Luuk. 3: 38). Jeesus on Jumalan Poika, joka täyttää Jumalan luomissuunnitelman ja Israelin historian tarkoituksen. Vastakohtana ovat Aadam ja Israel, jotka epäonnistuivat tehtävässään.

Paholainen sanoo Jeesukselle: ”käske tämän kiven muuttua leiväksi”. Matteus puhui monikossa kivistä (Matt. 4: 3). Jeesuksen vastaus on Mooseksen kirjoista (5. Moos. 8: 3): ”Ei ihminen elä ainoastaan leivästä.” Samasta kirjasta ovat Jeesuksen vastaukset muihinkin Paholaisen kiusauksiin (5. Moos. 6: 13, 16). Jeesus puolustautuu Paholaista vastaan Jumalan sanoilla, jotka antavat ihmiselle elämän.

Seuraava kiusaus liittyy ”korkeaan paikkaan”, josta ”yhdessä hetkessä”, silmäyksellä, pystyi näkemään ”kaikki maailman valtakunnat”. ”Sinun valtaasi” on Luukkaan käyttämä poliittinen termi. Jeesus torjuu tämän: ”Herraa, Jumalaasi, sinun tulee kunnioittaa ja ainoastaan palvella.” (5. Moos. 6: 13) Vain Jumala on elämän todellinen tuki. Käyttämällä sanaa palvella, Jeesus osoittaa tehtävänsä palvella eikä Paholaisen käyttämää sanaa vallita (Luuk.4: 6). Samasta palvelutehtävästä ja poliittisen vallan karttamisesta Hän opetti myöhemmin opetuslapsilleen (Luuk. 22: 24 – 27).

Luukkaalla kolmas eli viimeinen kiusaus on sijoitettu Jerusalemiin. Siellä päättyy Hänen vaelluksensa ristin kautta Jumalan luo (Luuk. 9: 31). Jerusalemissa Saatana sai Juudan haltuunsa (Luuk. 22: 3) ja pimeydellä on valta (Luuk. 22: 53). Nyt Saatana koettaa estää Jeesuksen tulevan kohtalon lainaamalla psalmeja (Psalmi 91, erityisesti jakeet 11 – 12). Jeesus vastaa: ”Älä kiusaa Herraa, Jumalaasi.” (5. Moos. 6: 16) Näin Jeesus osoittaa, mihin Hänen paastoamisensa tähtää: Hänen tulee olla kuuliainen Jumalalle aina kuolemaansa asti.

Miksi Luukas kirjoitti, että Paholainen kiusasi ”Jeesusta kaikin tavoin”? Tässähän oli vain kolme kiusausta. Vastaus liittyy siihen, että nämä kolme kiusausta: ylensyönti, ahneus ja turhamaisuus, ovat tärkeimmät kiusaukset. Voittamalla ne Jeesus osoitti voivansa voittaa kaikki muutkin kiusaukset.

”Paholainen jätti hänet joksikin aikaa rauhaan” ei tarkoita, etteikö Jeesus kohtaisi häntä ennen Jerusalemiä. Hän kohtaa pahoja henkiä (Luuk. 4: 41; 8: 29) ja karkoittaa heitä ihmisistä. Jeesus Paholaisen kiusattavana on samalla ennakkokuvaus Jeesuksen kokemuksista ja tehtävästä. Hän tulee kohtaamaan vihamielisyyttä, mutta Hän pysyy uskollisena tehtävälleen vapauttaakseen naiset ja miehet paholaisen vallasta.

”Täynnä Hengen voimaa Jeesus palasi Galileaan” osoittaa, että Jeesuksen opetus ja toiminta perustuu Jumalan luovaan Henkeen. Galilea on Luukkaan evankeliumissa merkittävässä asemassa, siellä hän aloittaa kuvauksensa Jumalan valtakunnasta. Jeesuksen saarna sisältää Jumalan lupauksen täyttymisen (Luuk. 4: 16 – 30), miesten ja naisten parantamisen ja pahojen henkien karkottamisen (Luuk. 4: 31 – 44). Sieltä alkaa Jeesuksen tie kohti ristiä ja Hän kertoo opetuslapsilleen tulevasta kohtalostaan (alkaen Luuk. 9: 51).

Jeesuksen tehtävistä yksi oli opettaminen. Luukas käyttää lukuisia kertoja sanaa opettaa ja opettaja Jeesuksesta. Luukas osoittaa, että Jeesus oli auktoriteetti, kun Hän opetti Jumalasta ja Jumalan suunnitelmasta. Hän kertoo myös Jeesuksen opetuslapsista. Luukas mainitsee, että Jeesus opetti synagogissa. Näin Luukas kertoo, että Jeesus jatkaa Jumalan lupauksia, jotka ovat Vanhassa testamentissa.